

BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ VE YAZILIM DERSİ 5. VE 6. SINIF DERS NOTLARI

BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİNİN(BİT) ÖNEMİ

Bilgi:Öğrenme, araştırma veya gözlem yolu ile elde edilen gerçek, İnsan zekâsının çalışması sonucu ortaya çıkan düşünce ürünüdür.

Teknoloji:İnsanoğlunun tasarlayarak ürettiği ya da uygulamaya koyduğu faydalı, faydasız veya zararlı her türlü aletler ve araçlardır.

Bilişim Teknolojileri (BT): Bilişim Teknolojileri, bilgiye ulaşılmasını ve bilginin oluşturulmasını sağlayan her türlü görsel, işitsel, basılı ve yazılı araçlardır.

Bilgi Teknolojilerinin Amaçları

- Bilgiye kolay ulaşmayı sağlamak
- Maliyeti azaltmak
- Hayatımızı kolaylaştırmak
- Hızlı haberleşmeyi sağlamak

BİT Kullanım Alanları

Sağlık

Eğitim

Günlük Yaşam

Mühendislik

İletişim

Sahne Sanatları
Sinema, Tiyatro

Üretim Sanayi

Uçak ve Uzay Sanayi

Ticaret & Bankacılık

Teknolojinin Yararları

- ❖ Bilgiye çok hızlı bir şekilde ve daha ucuza ulaşıyor.
- ❖ Sağlık alanında hastalıkların anlaşılması daha hızlı ve güvenilir şekilde olabilmektedir. Teknoloji sayesinde tedavi yöntemleri gelişmiş ve hastalıklar daha kısa süre de tedavi edilir olmuştur.
- ❖ Eğitim-öğretim imkânları artmıştır.
- ❖ Bir yerden bir yere ulaşım daha hızlı ve daha konforlu hale gelmiştir.
- ❖ Sanayilerdeki üretim artmıştır. Üretilen ürünler daha ucuza mal olmaktadır.
- ❖ İletişim ve haberleşme imkânları artmıştır.

Teknolojinin Zararları

- ❖ Çevreye zarar veren gazlar, atıklar çoğalmış, denizler ve doğa kirlenmeye başlamıştır.
- ❖ Yeryüzünde bulunan hayvan ve bitki türleri azalmıştır.
- ❖ İşsizlik artmıştır.

- ❖ Küresel ısınmadan dolayı dünyanın dengesi bozulmuştur.
- ❖ İnsanoğlunu mevcut geleneklerini, kültürlerini ve kutsal değerlerini kaybetmeye başlamıştır.
- ❖ Televizyon ve internet aile içi iletişimi koparmıştır. Aile içi iletişimin kopması çocukları da aileden koparıp yalnızlığa itmiştir.
- ❖ Obezlik artmıştır.
- ❖ Yayılan radyasyonlar ve artan manyetik alanlar insan sağlığını olumsuz etkilemeye başlamış ve yeni sağlık problemleri ortaya çıkmıştır.
- ❖ İnternet bağımlılığı gibi bazı psikolojik rahatsızlıklar artmıştır.
- ❖ İnsanların tembelliği artmış, hazır kullanmaya alışan insanlar üretmekten çok tüketmeye başlamıştır.
- ❖ İsraf artmıştır.

Bilgisayar Kullanırken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Yüksekliği ayarlanabilir, sırtı bele uygun ve esnek bir ergonomik koltukta oturulmalıdır.
- Dik oturulmalı ve sırt desteklenmelidir.
- Monitörün üst kenarı ile göz hizasının aynı seviyede olmasına dikkat edilmelidir.
- Monitörden 40-70 cm uzakta oturulmalıdır.
- Işık monitöre dik açıyla gelmemelidir.
- Işık yansıma ve parlamaları önlenmelidir.
- Fare ve klavye masanın üzerinde aynı seviyede olmalıdır.
- Kollar yatay veya biraz yukarıda olmalıdır.
- Dirsek ve eller düz bir çizgide olmalıdır
- Bacakların üst kısmı yatay olmalıdır.
- Dizler 90 veya 110 derece açıda olmalıdır.
- 15-20 dakikada bir kısa süre gözleri uzağa odaklayarak göz kaslarının dinlenmesi sağlanmalıdır.
- Saat başı mola vererek oda temiz hava ile doldurulmalı ve ufak egzersizler yapılmalıdır.

Elektrik Kablolarının Güvenilirliği: Bütün elektrikli aletler güç ihtiyaçlarını prizler vasıtasıyla kablo üzerinden temin ederler. Kablo üzerinden geçen akım insan için çok tehlikeli olmakla birlikte bazen ölümcül olaylara sebep olmaktadır. Bu sebeple kablo güvenliği birinci derecede önemlidir. Kablo güvenliği açısından önemli olan hususlar:

- ❖ Elektrik kablolarının hasarlı, yırtılmış veya delik olmamasına dikkat edilmelidir.
- ❖ Elektrik kablolarının ve prizlerin topraklı olmasına dikkat edilmelidir.
- ❖ Genelde TSE standardı olan kablolar kullanılmalıdır.
- ❖ Mümkünse nemin olmadığı bir ortam tercih edilmelidir.

Güç Noktalarının (prizlerin) Fazla Yüklenmesini Önleme: Evimizde kullandığımız prizler belli bir güce kadar dayanma kapasitesine sahiptir. Dayanma gücünü aşacak şekilde prizlere fazla aygıt bağlanırsa prizlerde erimeler ve tesisat kablolarında yanmalar meydana gelebilir. Bu da çok büyük yangınların çıkmasına sebep olabilir. Bu nedenle evdeki prizlere çok fazla aygıtın bağlanmamasına dikkat edilmelidir.

Bilgi Toplumu

- Temel üretim faktörünün bilgi olduğu, bilginin işlenmesinde ve depolanmasında da bilgisayar ve iletişim teknolojilerini baz alan bir toplum yapısıdır.
- Ekonomik değerlendirmeler yıllardır 3 sektörde yapıldı : Tarım, Sanayi ve Hizmet.
- Eğer ekonominiz bilgi üretiyor, işliyor ve satıyorsa **Bilgi Toplumunda** yaşıyorsunuz demektir.

Dijital Vatandaşlık

Dijital vatandaşlık en genel kapsamda teknoloji kullanımına ilişkin davranış normları olarak tanımlanmaktadır. Dijital vatandaşlık teknolojiyi kullanırken etik ve uygun davranışlarda bulunma ve bu konuda bilgilenmeyi içermektedir.

Bilgi ve iletişim kaynaklarını kullanırken eleştirebilen, çevrimiçi yapılan davranışların etik sonuçlarını bilen, ahlaki olarak çevrimiçi kararlar alabilen, teknolojiyi kötüye kullanmayarak başkalarına zarar vermeyen, sanal dünyada iletişim kurarken ve işbirliği yaparken doğru davranışı teşvik eden vatandaşdır.

Dijital Vatandaşlığın Boyutları

Dijital Erişim (Herkes İçin İnternet): Üretken vatandaşlar olmak için, eşit olarak teknolojik imkanlara dijital erişim sağlanması anlamına gelir. *Örneğin*, cinsiyet, ırk, yaş, etnik kimlik, fiziksel ve zihinsel farklılıklara aldırış etmeden elektronik topluma tam katılımın sağlanmasıdır.

Dijital Ticaret: Elektronik ortamlarda satma ve satın alma işlemlerini yapacak yeterliliğe sahip olma anlamına gelir.

Dijital İletişim: İletişim biçimlerinin değişikliğe uğrayarak elektronik araçlar vasıtasıyla da yapıldığının farkında değildir. *Örneğin*, e-posta, cep telefonu, anlık mesajlaşma teknolojisi kullanıcıların iletişim yolunu değiştirmiştir.

Dijital Okuryazarlık: Öğrenme – öğretme sürecinin artık teknoloji kullanılarak da gerçekleştirildiğinin farkında değildir.

Dijital Etik: Sanal dünyada gösterilen davranışın ya da işin elektronik standardının da olduğunun farkında değildir. *Örneğin*, siber zorbalık, sanal küfürleşme, gibi birçok olumsuz davranıştan kaçınılmalıdır.

Dijital Kanun: Sanal dünyada yapılan işlerin elektronik sorumluluğunun olduğu ve kanunlarla yaptırım altına alındığı anlamına gelir. *Örneğin*, yasak yayınlar, yasadışı organ ve uyuşturucu satışı, intihara meyilli hale getiren web siteleri sanal dünyada yapılması kanunen yasaktır.

Dijital Haklar ve Sorumluluklar: Herkesin sanal dünyada kendini özgürce ifade edebilecek haklara sahip olduğu ve bununda yasaklanamayacağı anlamına gelir. *Örneğin*, sanal ortamda formlarda görüş bildirme, grup oluşturma, tartışma ortamlarına katılma vb. temel haklar kısıtlanamaz.

Dijital Sağlık: Dijital dünyada hem fiziksel, hem ruhsal hem de psikolojik yönden sağlığı direk ya da dolaylı olarak etkileyecek etmenlerin bulunduğu farkında değildir. *Örneğin*, göz sağlığı, tekrarlayan stres sendromu, a-sosyal yaşam, içe kapanıklık ve fiziksel bozukluklar (bel ve sırt ağrıları) yeni teknolojik dünyanın ortaya çıkardığı sağlık sorunlarıdır.

Dijital Güvenlik: Bireyin sanal ortamda kendi güvenliğini sağlayacak önlemleri alması demektir. *Örneğin*, başkalarının bilgilerini izinsiz kullanma, solucan, virüs veya truva atı oluşturma, spam gönderme, birilerinin bilgilerini veya mallarını çalma vb. faaliyetlerin farkına vararak gereken güvenlik tedbirlerinin alınması (virüs programları, filtreleme programları vb.)

E-Devlet

Ülkemizde yeni bir kavram olan e-devlet, verimliliği artırmak amacıyla ve çağdaş toplum olmanın bir gereği olarak ortaya çıkmıştır. Bu anlamda yönetenlerle yönetilenler arasındaki her türlü ödev ve yükümlülüklerin karşılıklı olarak “dijital ortamda” sürekli ve güvenli bir biçimde gerçekleştirilmesi anlamına gelmektedir.

Niçin e-Devlet ?

Küreselleşmenin hızla ilerlediği ve ekonomik anlamda sınırların ortadan kalktığı bir dünyada, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmeler, Türkiye ile diğer gelişmiş ülkeler arasındaki açığı artırmaktadır. Türkiye'nin bu açığı kapatabilmesi ve Bilgi Toplumuna ulaşabilmesi için devletin, gelişmiş teknolojiyi kullanması ve yeni bir yapılanmaya gitmesi gerekmektedir. Bu yapılanma modeli, e-Devlet olarak belirtilmektedir. Fountain'ın da belirttiği gibi internet teknolojisinin yönetim üzerine etkilerinin önemi ve derinliği sadece sağladığı hızdan değil, koordinasyon, iletişim ve kontrol mekanizmalarını etkileme potansiyelinden de kaynaklanmaktadır; ki bu da örgütlerin doğasının köklü biçimde değişmesi anlamına gelmektedir. Bu bağlamda, e-Devlet ile amaçlananlar;

- Devletin şeffaflaşması,
- Devletin hızlı ve etkin bir şekilde işleyişinin sağlanması,
- Her düzeyde vatandaşın yönetime katılımının sağlanması,
- Kurumlar arası bilgi alışverişinin sağlanarak iş ve veri yinelemesinin önlenmesi,
- Kamunun hizmet verdiği vatandaşların yaşamalarının kolaylaştırılması,
- Karar vericilerin bilgiye dayalı karar verme süreçlerinin geliştirilmesi ve hızlandırılması olarak özetlenebilir.

Bunların gerçekleşmesi durumunda sağlanacak yararlar şunlardır;

- Zamandan kazanç sağlanacaktır,
- Maliyetler düşecek ve verimlilik artacaktır,
- Memnuniyet artacaktır,
- Ekonomik gelişim desteklenecektir,
- Hayat kalitesi artacaktır,
- Bireysel katılım artacaktır,
- Kağıt bağımlılığı ve kullanımı azalacaktır,
- Kamu ile olan işlemler için vatandaşın talep ettiği bilgilere bir noktadan ve doğru şekilde ulaşılacaktır. Böylece insan yanlışları en aza indirilecektir.
- Bilgi ve iletişim teknolojileri ilk kurma maliyeti yüksek olmasına karşın zaman boyutundaki toplam sahip olma maliyetinin düşmesi, verilecek olan hizmetin daha hızlı sunulması, işletme giderlerinin azalması, doğru bilgiye ulaşım vb. olumluluklar hizmetin elektronik olarak sunumu için bir neden olacaktır.
- Hem kamu hem de vatandaş için karar almada kolaylık ve hız sağlanacaktır.
- Vatandaşın talebi ön plana çıkacaktır.
- Vatandaş ile devlet arasındaki ilişki gelişecek, güven ortamı oluşarak kuvvetlenecektir.

YAZILIM VE DONANIM

Donanım nedir?

Bilgisayarın çalışması için gerekli olan, elle tutulup gözle görülen bilgisayar parçalarına denir. Örnek: monitör, kasa, klavye, Mouse, hoparlör, yazıcı...

Bilgisayar donanımı 2'ye ayrılır:

- 1) **Dahili Donanım:** Kasa ve kasanın içindeki donanım parçalarıdır.
- 2) **Harici Donanım:** Kasanın dışındaki donanım parçalarıdır.

Bilgisayarın Harici Donanım Birimleri

Ekran

- ❖ Bilgisayarın görüntü donanımdır. Ekran bilgisayarda yapılan işlemleri ve sonuçlarını görebilmemizi sağlar.
- ❖ Tüplü (CRT), LCD ve LED ekran çeşitleri vardır.

Kasa

- ❖ Bilgisayarın iç donanımlarının bulunduğu kasa bu parçaların korunmasını ve bir arada durmasını sağlar. Çeşitli donanımların takılabilmesi için de yuvalar içerir.
- ❖ Kasayı, vücudumuzdaki iskelet olarak düşünebiliriz

Yazıcı

- ❖ Bilgisayarda üretilen resim, yazı, şekil ve grafikleri kağıda aktaran donanımdır.
- ❖ Kullandığı teknolojiye göre mürekkep püskürtmeli, lazer ve nokta vuruşlu çeşitleri vardır.

Tarayıcı

- ❖ Bir resmi, yazıyı veya şekli bilgisayara aktarmaya yarayan donanımdır.
- ❖ Yazıcının tam tersi görev yapar.

Hoparlör

- ❖ Bilgisayarda çalınan sesleri işitmemizi sağlayan donanımdır.
- ❖ Birkaç hoparlör bir araya gelerek ses sistemini oluşturur. Örneğin 2+1, 5+1 ve 7+1 gibi. Buradaki +1 düşük frekanslı seslerin çalındığı subwoofer isimli kutuyu ifade eder.

Kulaklık

- ❖ Bilgisayarda çalınan sesleri sadece dinleyicinin kulağına ileten donanımdır.

Web Kamerası

- ❖ Genellikle internet üzerinden görüntülü görüşme amacıyla kullanılan donanımdır.

Mikrofon

- ❖ Seslerin bilgisayara aktarılmasını ve kaydedilmesini sağlar.

Oyun Kumandaları

- ❖ Oyunlarda kontrolü sağlayan donanımdır. Örneğin bir araba yarışı oyununda direksiyon, fren pedalı kontrollerini gibi.

Modem

- ❖ İnternete bağlanmayı sağlayan donanımdır.

- ❖ Kablolu veya kablosuz çeşitleri vardır.

Kesintisiz Güç Kaynağı

- ❖ Elektrik kesilmesi durumunda bilgisayara ek güç sağlar. Böylece hem bilgisayar zarar görmez hem de çalışmalarını kaydedebiliriz.

Dahili Donanım Birimleri

- ❖ Kasa içerisinde yer alan bu donanımlar bilgisayarın temel çalışma sistemini oluşturur, hızını ve özelliklerini belirler.

Anakart

- ❖ Diğer tüm donanımların takıldığı kasa içerisinde en büyük yer kaplayan donanımdır.

İşlemci

- ❖ Bilgisayardaki matematiksel ve mantıksal tüm işlemlerin yapıldığı donanımdır.
- ❖ Bilgisayarın hızını belirlemede önemli bir yere sahiptir.
- ❖ Tüm işlemlerin yapıldığı merkez olduğu için işlemciye bilgisayarın beyni diyebiliriz.

Ekran Kartı

- ❖ Görüntüyü işler ve işlenen görüntünün ekrana aktarılmasını sağlar.
- ❖ Oyunların akıcı çalışmasında önemi büyüktür.

Ram Bellek

- ❖ Bilgilerin geçici olarak saklandığı donanım birimidir. Elektrik kesilmesi durumunda içindeki bilgiler silinir.
- ❖ Belleğin fazla olması bilgisayarda birden çok programı aynı anda hızlı bir şekilde çalıştırmaya yardımcı olur. Dolayısıyla bilgisayarın hızına etkisi büyüktür.

Sabit Disk

- ❖ Bilgileri kalıcı olarak depolayan donanımdır. Dosyalar, müzikler, filmler vs. tüm bilgilerimiz sabit diskte kayıtlıdır.
- ❖ Elektrik kesilmesi durumunda içindeki bilgiler silinmez.

Güç Kaynağı

- ❖ Bilgisayarın tüm parçalarına gerekli gücü (elektrik akımı) sağlayan donanımdır.

Ethernet Kartı

- ❖ Bilgisayarın bir ağa veya başka bir bilgisayara bağlanmasını sağlayan donanımdır. Yeni anakartlar üzerinde tümleşik olarak yer alır.

Soğutucu Fanlar

- ❖ Kasa içerisindeki ısıyı düşürmeye yardımcı olan pervanelerdir. Bunlar hem parçaları soğutur hem de kasa içerisindeki hava akımını sağlar.

Disket Sürücü

- ❖ Disketlere okuma yazma işlemi yapan donanımdır. Günümüzde artık kullanılmamaktadır.

CD/DVD ROM Sürücü

- ❖ CD/DVD disklerinde veri depolayabilen veya bu diskleri okuyan donanımdır.

Ses Kartı

- ❖ Bilgisayara ses girişini ve çıkışını sağlayan donanımdır. Günümüz anakartları üzerinde tümleşik olarak yer alır.

Diğer Kartlar

- ❖ Bilgisayarda çeşitli görevler için üretilmiş kartlar da bulunabilir. Örneğin TV veya uydu yayını izlemek için TV Kartı, kablosuz ağlara bağlanmak için ağ kartı veya video aktarımı yapmak için video yakalama kartı gibi.

Tümleşik/Birleşik Donanım

- ❖ Günümüzde birçok donanım anakart üzerinde yer almaktadır. Örneğin, ses kartı, modem, ağ kartı, ekran kartı gibi. Bu şekilde ayrıca takılmasına gerek duyulmayan, anakart üzerinde gelen donanımlara tümleşik donanım adı verilir.

Yazılım nedir?

Bilgisayarın çalışması için gerekli olan, elle tutulamayan, gözle görülen programlara denir. Örnek: işletim sistemi, paint, anti virüs, Word, excel, bilgisayar oyunları... İki tür yazılım vardır.

1. **Uygulama Yazılımları:** Kullanıcıların belli başlı bazı işlemleri yapmalarını sağlayan yazılımlardır. Örneğin müzik dinlemek, resim yapmak, yazı yazmak, internette gezinmek gibi.
2. **Sistem Yazılımları:** İşletim sistemi olarak da bilinir. Bilgisayardaki donanımları yöneten, çalışmasını denetleyen ve diğer tüm yazılımların çalışmasını sağlayan temel yazılımdır. Örneğin sıklıkla duyduğumuz Windows bir işletim sistemidir.

Yazılımlar kullanım haklarına göre 4'e ayrılırlar.

- ✓ **Lisanslı Yazılım**
- ✓ **Ücretsiz Yazılım (Freeware)**
- ✓ **Demo Yazılım**
- ✓ **Paylaşılan Yazılım (Shareware)**

Lisanslı Yazılımlar : Kullanım haklarını satın almış ya da bu hususta bir sözleşme imzalamış bir kişi ya da bir grup tarafından kullanılabilen yazılımdır.

Ücretsiz Yazılımlar : İnternet üzerinden, bilgisayar dergisi CD'lerinden ya da kullanıcı grupları aracılığı ile dağıtılan ve hiçbir ücret talep etmeyen yazılımdır.

Demo Yazılımlar : Tanıtım programı. Geliştirme ya da pazarlama aşamasındaki bir programın yeteneklerini gösteren kısıtlı sürüm.

Paylaşılan Yazılımlar : Bilgi hizmet sunucuları tarafından kullanıcılara ücretsiz olarak ya da çok küçük bir abonelik ücreti ile dağıtılan ve deneme mahiyetinde olan yazılım. Bu yazılımların genellikle 15-30 gün gibi bir kullanım süresi bulunmaktadır.

İŞLETİM SİSTEMLERİ

İşletim Sistemi: Bilgisayarda çalışan, bilgisayar donanım kaynaklarını yöneten ve çeşitli uygulama yazılımları için yaygın servisleri sağlayan bir yazılımlar bütünüdür. İşletim sistemi özetle bilgisayardaki tüm donanımların, yazılımların ve dosyaların yönetimini sağlayan en temel yazılımdır.

İşletim Sisteminin Görevleri

- İşlemciyi ayrı işlere yönlendirmek ve yönetmek.
- Ana belleği yönetmek.
- Harici kayıt cihazlarını yönetmek.
- Giriş/çıkışları kontrol etmek.
- Bilgisayar sisteminin güvenliği ve kontrolünü sağlamak.
- Dosya yönetimini sağlamak.

NOT: İşletim sistemleri bilgisayar, tablet, video oyun konsolları, cep telefonları, web sunucularında, arabalarda, beyaz eşyalarda hatta kol saatlerinin içinde bile yüklü olabilir.

Masaüstü ve Dizüstü İşletim Sistemleri

Windows: Microsoft tarafından piyasaya sürülmüş olup en çok kullanılan işletim sistemidir. Windows XP, 7 ve 8 halen kullanılmakta olan sürümleridir.

MacOS: Apple şirketine ait işletim sistemidir.

Linux: Açık kaynak kodlu ve ücretsiz bir işletim sistemidir.

Pardus: Tübitak'ın geliştirdiği işletim sistemidir.

Mobil(Tablet ve Telefonlarda kullanılan) İşletim Sistemleri

Android: Bugün birçok tablet, akıllı telefon ve hatta kol saatlerinde kullanılan Google'a ait işletim sistemidir.

iOS: Apple'ın kendi ürettiği tablet ve telefonlar için çıkardığı işletim sistemidir.

Windows: Microsoft'un akıllı telefonlar ve tabletler için ürettiği işletim sistemidir

İşletim Sistemi Nasıl Yüklenir?

- Üreticiden sağlanan veya satın alınan CD/DVD veya USB disk kullanılarak işletim sistemi bilgisayarlara kurulabilir.
- Kurulacak bilgisayarın donanımları işletim sistemini desteklemelidir.

Hangi İşletim Sistemi?

- İşletim sistemi seçerken bilgisayarın teknik özellikleri, yükleyeceğimiz yazılımlar, fiyat, kullanım kolaylığı gibi etmenlere dikkat etmeliyiz.
- Çok eski bir bilgisayara yeni bir işletim sistemi, ya da yeni bir bilgisayara eski bir işletim sistemi yüklersek bilgisayarımızdan alacağımız verim düşebilir.

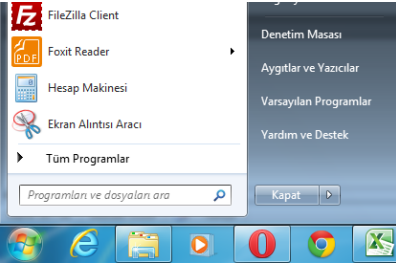
Güç Düğmesi

Bilgisayarı çalıştırma

Bilgisayarı açmak için öncelikle elektrik bağlantıları kontrol edilmelidir. Bilgisayarın güç kablosu mutlaka topraklaması olan bir prize takılmadır. Daha sonra bilgisayar kasasının ön tarafında bulunduran Power(Güç) düğmesine basılmalıdır.

Daha sonra ekrana ait Power(Güç) düğmesine basılır. Bilgisayarınızda Windows İşletim Sistemlerinden biri kurulu ise, işletim sistemine ait masa üstü ekrana gelir.

Bilgisayarı düzgün şekilde kapatma

Bilgisayarı kapatmak için çalıştığımız tüm programdan çıkarız ve bilgisayarın çalışmadığından yani işlem yapmadığından emin olmalıyız. Eğer WINDOWS 7 işletim sistemi kullanıyorsanız Başlat menüsünde Kapat butonuna basmalıyız. Bazı istisnalar dışında, asla bilgisayarı Power(Güç) düğmesine basarak kapatmamalıyız. Bilgisayarı, klavyede yer alan ALT tuşu ile birlikte F4 fonksiyon tuşuna basarak ta kapatabiliriz. Daha sonra ekrana ait Power(Güç) düğmesine basarak ekranı da kapatmalıyız.

Bilgisayarı Yeniden Başlatma

Bazen bilgisayarı kapatmadan tekrar başlatmak isteyebiliriz. Bu tip durumları şöyle sıralayabiliriz.

Donanım parçasına ait sürücülerin yüklenmesinden sonra,
İşletim sisteminin kendisini güncellemesinden sonra,
Bilgisayara yeni bir program kurduktan sonra,
Bilgisayarın çalışmasında sorun olduğu zaman,
Virüs taramasından sonra,

bilgisayarı kapatıp açmak zorunda kalabilirsiniz. Bunun için Başlat menüsünde yer alan Kapat butonunun yanındaki üçgen işaretine basılır. Ekrana gelen komutlardan Yeniden başlat komutu seçilir. Bu komutu çalıştırmadan önce bilgisayarınızda tüm programları kapatmayı unutmamalıyız.

Ayrıca klavyede yer alan ALT + F4 tuşuna basılarak bilgisayar yeniden başlatılabilir

Ayrıca, Kapat düğmesine basıldığında Yeniden Başlat komutu ile birlikte başka işlemleri de gerçekleştirebiliriz. Şimdi bunları açıklayalım.

Uyku Modu

Bilgisayarınızı kapatmak yerine uyku moduna almayı seçebilirsiniz. Bilgisayarınız uyku moduna alındığında ekran kapanır ve genellikle bilgisayarın fanı durdurulur.

Bilgisayarın uyku modunda olduğunu göstermek için genellikle bilgisayar kasasının dışındaki bir ışık yanıp söner veya sarıya dönüşür. Bu işlemin tamamı yalnızca birkaç saniye sürer.

Bilgisayarın başından kalkacaksanız ve bu uzun bir zaman alacaksa, elektrik tasarrufu yapmak amacıyla kullanılan bir yöntemdir.

Hazırda Bekletme

Oturumunuzu kaydeder ve bilgisayarı kapatır. Bilgisayarı açtığınızda kaldığınız yerden kullanmaya devam edebilirsiniz. Bu düğme bilgisayarın uzun süre kullanılmayacağı durumlarda seçilir.

Bu düğme tıklandığında çalışan tüm programlar bir süre için duraklatılarak bilgisayarın enerji tasarrufu yapması sağlanır. Bekleme konumu bilgisayarın en az enerji tükettiği durumdur. Pil ile çalışan bilgisayarlarda bu konum sıkça kullanılır.

Oturumu Kapatma

Oturumu kapat düğmesi bilgisayarı kapatmak amacıyla kullanılmaz. Bu düğme sadece oturumu kapatmak veya kullanıcı değiştirmek için kullanılır. Windows oturumunu kapattığınızda, kullandığınız tüm programlar kapatılır, ancak bilgisayar kapatılmaz.

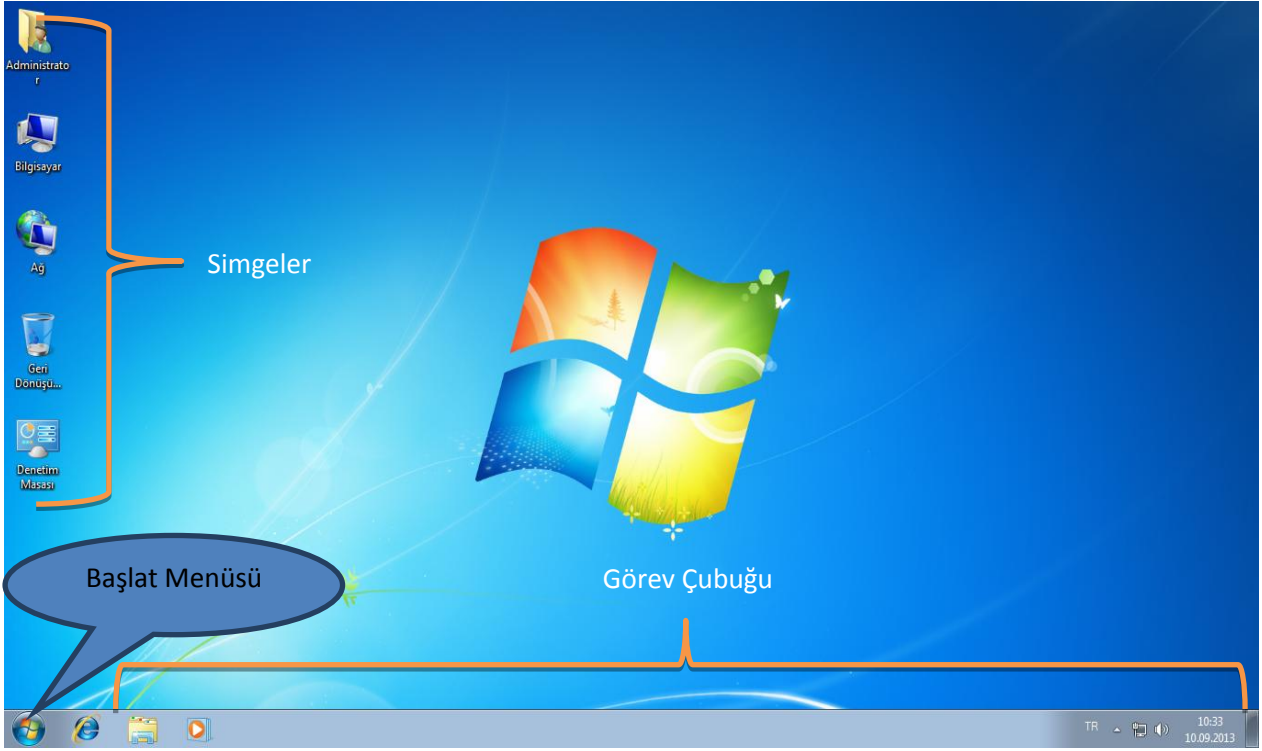
Kullanıcı Hesabını Değiştirmek

Bilgisayarınızda birden fazla kullanıcı hesabı varsa Hızlı Kullanıcı Deęiřtirme, oturumunuzu veya programlarınızı ve dosyalarınızı kapatmadan başka bir kişinin bilgisayarda oturum açmasını sağlamanın kolay bir yoludur.

Kullanıcı hesabını değiştirmek için Başlat düğmesini ve ardından Kapat düğmesinin yanındaki oku tıklatın. Kullanıcı Deęiřtir'i tıklatın.

Bilgisayar masaüstü ekranı ortamı

Bilgisayar açıldığında ekrana gelen masaüstünde; çeşitli simgeler, Başlat menüsü düğmesi ve Görev Çubuğu yer alır. Masaüstü, Windows 7 işletim sisteminin ana sayfası olarak kabul edilir. Kullanıcı burada yer alan simgeler ve menüler yardımıyla yüklü bulunan bütün programlara ulaşabilir. Masaüstünde yer alan ekran elemanlarının işlevleri aşağıdaki gibidir.

Başlat menüsü

Başlat menüsü bilgisayarda bulunan bütün programlara ulaşabilmeyi sağlayan ana menüdür. Bu menü içerisinde Tüm Programlar, Belgelerim, Bilgisayarım, En Son Kullandıklarım, Çalıştır gibi menüler ve bunlara bağlı olarak alt menüler yer alır. Başlat menüsünde yer alan bütün menü ve alt menülere fare yardımıyla hızlı bir şekilde ulaşılabilirdiği gibi bilgisayarın her türlü ayarı yapılabilir, istenilen bütün programlar çalıştırılabilir, kayıtlar yapılabilir.

Başlat menüsüne klavyede yer alan Windows tuşu ile de ulaşılabilir. Ayrıca CTRL+ESC kısa yol tuşları başlat menüsünü açmak için de kullanılır. Başlat menüsünde hareket etmek için yön tuşlarını, herhangi bir programı çalıştırmak için ENTER tuşunu kullanabilirsiniz.

Görev Çubuğu

Çalışan programlar arasında geçiş yapmayı sağlayan, programları hızlı başlatmak için üzerine kısa yollar eklenebilen ve açık olan programların simgelerini gösteren araç çubuğudur.

Görev Çubuğu üzerinde; Başlat menüsü düğmesi, çalışan programların kısa yol simgeleri, bilgisayar belleği sürekli aktif duran programların simgeleri ile ses, dil, saat ve tarih ayarlamalarının yapılabilirdiği simgeler yer alır.

Görev çubuğunda açık olan pencereler arasında hareket etmek için klavyede yer alan ALT+TAB tuşları kullanılır.

MASAÜSTÜ STANDART SİMGELERİ

Masaüstünde bazı temel simgeler bulunur. Bunlar;

- Bilgisayar(ım)
- Belgeler(ım)
- Ağ (Bağlantılarım)
- İnternet Explorer
- Geri Dönüşüm Kutusu

Bilgisayar(ım) Simgesi: Bilgisayara bağlı disk sürücülerini ve donanımı gösterir.

Belgeler Simgesi: Kişisel dosya ve klasörlerin depolandığı klasördür.

Geri Dönüşüm Kutusu Simgesi : Silinen dosya ve klasörleri barındırır. Bilgileri bilgisayardan TAMAMEN silmek için Geri Dönüşüm Kutusunun boşaltılması gerekir.

İnternet Explorer Simgesi: İnternette gezinmek için kullanılan simgedir. Tarayıcı (BROWSER) da denir.

Ağ (Bağlantılarım): Bilgisayar ağına bağlanmaya, bilgisayarlar arası iletişim kurmaya, dosya ve yazıcı paylaşımı yapmaya yarayan simgedir.

PENCERELERLE ÇALIŞMAK

Pencerelerin en üstünde başlık çubuğu yer alır. Başlık çubuğunun en sağında 3 tane buton bulunur.

Simge Durumuna Getir : Pencereyi kapatmadan görev çubuğuna küçültmek için kullanılır.

Ekranı Kapa: Pencereyi tüm ekranı kaplayacak şekilde genişletir.

Önceki Boyut: Boyutlandırılmış pencereyi eski boyutuna çevirir. Yani pencereyi küçültür.

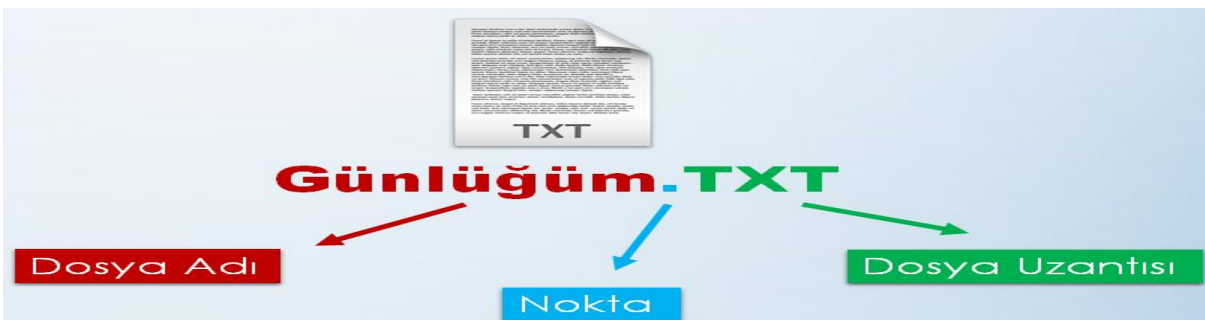
Kapat: Pencereyi kapatmak için kullanılır.

DOSYA YÖNETİMİ

Dosya Nedir?

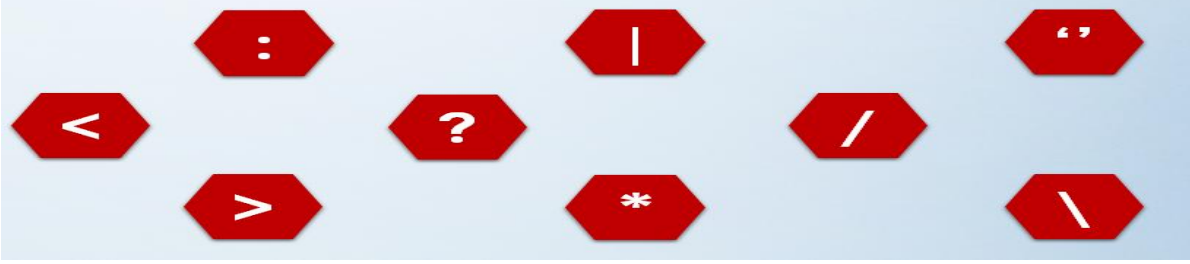
→Bilgisayarda bilgilerin kaydedildiği birimlere dosya adı verilir. Dosya içerisindeki bilgi; resim, yazı, çizim, ses gibi her şey olabilir.

Dosya Yapısı:Bir dosya ismi 3 kısımdan oluşur.

Dosya Adı

- ❖ Dosyaya kendimizin verdiği isimdir. Bu isim ile dosya içerisinde ne olduğunu dosyayı açmadan bilebiliriz.
- ❖ Örneğin, Anneler Günü Şiiri.txt dosyasında anneler gününe ait bir şiir olduğunu açmadan anlayabiliriz.
- ❖ Dosya isminde aşağıdaki karakterleri kullanamayız.

Nokta:Dosya adı ile dosya uzantısı ayıran işarettir. Tüm dosyalarda bulunur.

Dosya Uzantısı

- ❖ Dosyanın türünü, hangi yazılım tarafından oluşturulduğunu ve açılabilceğini gösteren kısımdır.
- ❖ Genellikle 3 harften oluşur. Bu harfler dosya türünün İngilizce karşılığının kısaltmasıdır.
- ❖ Örneğin şiir yazdığımız bir dosyanın uzantısı TXT'dir. TXT uzantısı TEXT kelimesinin kısaltılmış hali olup yazı anlamına gelir.
- ❖ Bir dosyanın sadece uzantısına bakarak içerisindeki bilginin türünü öğrenebiliriz.
- ❖ Örneğin MP3 uzantılı bir dosyada müzik, PDF uzantılı bir dosyada bir kitap olduğunu dosyayı açmadan anlayabiliriz.

Popüler Dosya Uzantıları

Dosya Uzantısı	İçerik
TXT	Yazı
MP3, WAV	Ses ve Müzik
BMP, JPG	Resim
GIF	Hareketli Resim
PDF	Kitap
AVI, MPEG, MOV	Film
EXE	Çalıştırılabilir Program

Klasör Nedir?

- ❖ Ortak bir özelliğe sahip dosyaları bir arada bulunduran birimlere **klasör (dizin)** denir.
- ❖ Klasörleri günlük hayatımızda kullandığımız dosya klasörlerine benzetebiliriz.
- ❖ Nasıl ki alışveriş merkezlerinde **binlerce** ürün içerisinden almak istediğimizi reyonlar sayesinde **kolayca** bulabiliyorsak klasörler de dosyalarımızı gruplamamızı ve dilediğimizde kolayca ulaşmamızı sağlar.

Klasör İsimleri

Dosya adlarında kullanılmayan karakterler klasör isimlerinde de kullanılmaz.

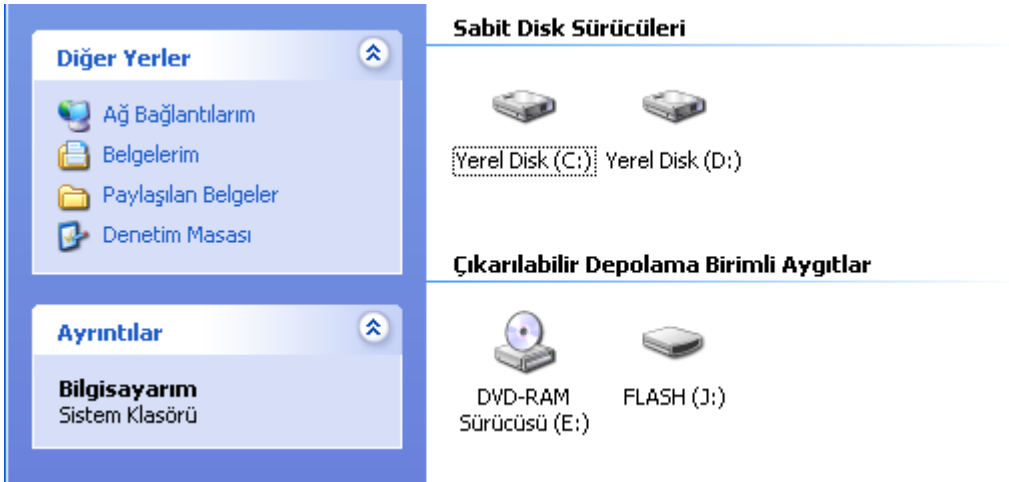
Sürücü Nedir?

Dosya ve klasörlerin saklanabileceğini fiziksel ortamlardır. Örneğin sabit disk, CD/DVD ROM sürücüsü, hafıza kartı, USB bellek gibi.

SÜRÜCÜ İSİMLERİ

- ❖ Sürücüler A'dan Z'ye kadar bir harf ile adlandırılırlar. A ve B sadece disket sürücüyeye verilen harflerdir. Bunun dışındaki harfler sırasıyla diğer sürücülere verilir.
- ❖ Harften sonra iki nokta (:) işareti kullanılır. A: veya C: gibi.
- ❖ Sürücü harflendirilmesi işletim sistemi tarafından yapılır. Buna ek olarak biz de harfin yanına bir etiket yazabiliriz. Örneğin; Yerel Disk (C:) gibi.

Sürücü Adlandırma

Örneğin bilgisayarımızda bir disket sürücü, bir sabit disk ve bir de DVD-ROM olduğunu düşünürsek sürücüler şöyle adlandırılacaktır:

- ❖ Disket Sürücü (A:)
- ❖ Sabit Disk (C:)
- ❖ DVD-ROM (D:)
- ❖ Bilgisayara sonradan bir USB bellek taktığımızda bu belleğe (E:) harfi verilecektir.

- ❖ USB belleği çıkarmadan bir hafıza kartı takarsak bu kart ise (F:) harfini alacaktır.

Sürücülerini Görüntüleme

Bilgisayara takılan tüm sürücüler Bilgisayarım simgesine tıkladığında açılan ekranda görülebilir.

Dosya, Klasör ve Sürücü Adresleri

- ❖ Bir dosyanın/klasörün adresi o dosyanın/klasörün hangi sürücü ve klasör içerisinde olduğunu gösterir.
- ❖ Dosya, klasör veya sürücü adreslerinde sürücü ve klasör isimlerinden sonra ters bölü işareti (\) kullanılır.
- ❖ Örneğin CD-ROM sürücümüzün adresi: D:\
- ❖ CD-ROM'daki Filmler klasörünün adresi D:\Filmler
- ❖ CD-ROM'daki Filmler klasörünün içerisindeki Çanakkale.AVI film dosyamızın adresi:
D:\Filmler\Çanakkale.AVI

Önemli Notlar

- ❖ Bir klasör içerisinde aynı ada ve uzantıya sahip birden fazla dosya olamaz.
- ❖ Bir klasör içerisinde aynı isme fakat farklı uzantıya sahip dosyalar bulunabilir. Örneğin, Çanakkale.avi filmi ile Çanakkale.txt şiiri aynı klasörde bulunabilir.
- ❖ Bir klasör içerisinde aynı ada sahip başka bir klasör bulunamaz.
- ❖ Dosya ve klasör adlarında büyük/küçük harfler aynı kabul edilir. Örneğin ÇANAKKALE.TXT ile Çanakkale.txt dosyaları aynıdır.
- ❖ Bazı donanımlar üzerinde birden fazla sürücü oluşturulabilir, örneğin tek bir sabit disk C: ve D: şeklinde 2 sürücüye ayrılabilir.

DEPOLAMA BİRİMLERİ

Depolanması istenen tüm bilgilerin kalıcı olarak saklanabilmesini sağlayan birimdir. Bu birim içerisinde yer alan cihazlara ve kayıt ortamlarına **yardımcı bellek** veya **ikincil bellek (secondary memory)** de denmektedir. En yaygın olarak kullanılanları aşağıda gösterilmiştir.

Sabit Disk (Hard disk): İşletim sistemi de dahil tüm yazılımları içerisinde bulunduran cihazdır. Bilgisayar kasası içerisinde sabitlenmiş olarak bulunduğu için taşınması zordur. Avuçiçi bilgisayarlar hariç her bilgisayarda en az bir tane mutlaka bulunur. Kapasitesi 250GB - 2TB arası değişen modelleri vardır.

Disket (Floppy Disk): Taşınabilir bir kayıt ortamıdır. Ancak çok düşük miktarda veri sığıdığı için günümüzde kullanılabilirliğini yitirmiştir. Yaklaşık 1.5 MB kapasitesi vardır.

CD, DVD ve BD (Blu-Ray Disk): Film, müzik, oyun gibi fazla yer tutan ve disketlere sığmayan bilgilerin depolanabileceği taşınabilir kayıt ortamlarıdır. Dolu olarak satılan ve sadece okunan modelleri (ör: CD-ROM) yanında, boş olarak satılan ve yazıldıktan sonra silinemeyen (ör: CD-R) veya çok kez yazılıp silinebilen (ör: CD-RW) modelleri de mevcuttur. CD'lerin 150MB - 950MB, DVD'lerin 4.7GB - 17GB, Blu-Ray Disk'lerin ise 25GB - 50GB arası değişen kapasiteleri vardır.

USB Bellek (USB Flash Memory): Taşınması çok kolay ve kullanımı çok yaygın olan bir kayıt ortamıdır. 1GB - 256GB arası değişen kapasiteli modelleri mevcuttur.

Taşınabilir Sabit Disk (Portable Hard Disk): Bilgisayara dıştan bağlanabildiği için **harici sabit disk (external hard disk)** olarak da adlandırılmaktadır. Genellikle büyük miktarlardaki bilgileri depolamak veya yedeklemek amacıyla kullanılır. Kapasitesi 250GB - 2TB arası değişen modelleri vardır.

Hafıza Kartları (Memory Cards): USB bellek ile tek farkları görünüş ve bilgisayara bağlantı şeklidir. Cep telefonları, akıllı telefonlar, dijital fotoğraf makineleri gibi elde taşınabilen dijital cihazlarda yaygın olarak kullanılmaktadırlar. Kapasitesi 16MB - 256GB arası değişen modelleri vardır. Dizüstü ve masaüstü bilgisayarlarda dahili veya harici kart okuyucular sayesinde kullanılırlar.

Hafıza Ölçü Birimleri:

- ❖ 8 bit = 1 Byte = 1 karakter
- ❖ 1024 Byte = 1 KiloByte
- ❖ 1024 KB = 1 MegaByte
- ❖ 1024 MB = 1 GigaByte
- ❖ 1024 GB = 1 TeraByte
- ❖ 1024 TB = 1 PetaByte
- ❖ 1024 PB = 1 ExaByte
- ❖ 1024 EB = 1 ZettaByte eder.

Örnek :

- ❖ 2048 Kilobyte kaç Megabyte'tır? 2 mb
- ❖ 1024 Kilobyte kaç Megabyte'tır. 1 mb
- ❖ 4096 Megabyte kaç Gigabyte'tır? 4 gb
- ❖ 2 GB kaç MB'tır? 2048 mb
- ❖ 2048 bit kaç bayttır? 256 bayt

BİLGİSAYAR VİRÜSLERİ

→**Bilgisayar Virüsü:**Veri girişi yoluyla bilgisayarlara yüklenen, sistemin veya programların bozulmasına, veri kaybına veya olağan dışı çalışmasına neden olan yazılımdır.Virüsler en yaygın şekilde disketler,flash bellekler, harici sabit diskler, internetten indirdiğimiz dosyalardan ve e-posta aracılığıyla bulaşır.

Virüsler Nasıl Bulaşır?

→Virüsler küçük programlar olduğundan aktif hale gelebilmesi için virüslü bir programın çalıştırılması ve .EXE uzantılı çalıştırılabilen programlara bulaşması gerekmektedir.

→Virüs bulaşan bir program çalıştırıldığında, virüs belleğe taşınır; sistemin her açılışında kendisini belleğe yükler ve çalıştırılan her programa bulaşır.

Bilgisayarıma Virüs Bulaştığını Nasıl Anlarım?

- Bilgisayarınız eskiye göre daha yavaş çalışıyor
- Bilgisayarınız sık sık yanıt vermiyor veya donuyor
- Bilgisayarınız birkaç dakikada bir çöküyor ve yeniden başlıyor
- Bilgisayarınız kendi kendine yeniden başlıyor ve ardından normal çalışmıyor
- Bilgisayarınızdaki uygulamalar düzgün çalışmıyor
- Disklere veya disk sürücülerine erişilmiyor
- Düzgün yazdırma yapılamıyor
- Olağandışı hata iletileri görüyorsunuz
- Biçimi bozuk menüler ve iletişim kutuları görüyorsunuz
- Disk alanları hızla azalıyor
- Mevcut RAM sürekli olarak azalıyor
- Nasıl oluştuğu bilinmeyen dosya ve dizinler beliriyor

NOT:Bunlar, virüs bulaşmasının sık rastlanan işaretleridir. Ancak, virüsle ilgisi olmayan donanım veya yazılım sorunlarına da işaret ediyor olabilir. Güncel bir virüsten koruma yüklediğiniz sürece, virüs bulaşıp bulaşmadığını anlamanın kesin bir yolu yoktur.

VİRÜS ÇEŞİTLERİ

1. Dosyalara Bulaşan Virüsler
2. Bilgisayarın Sistem Alanlarına Bulaşan Virüsler
3. TrojanHorse (Truva Atı)
4. Makro Virüsleri
5. Solucan (Worms)

ZARARLI YAZILIMLAR

Truva atı (Trojan) Nedir?

- Truva atı bir virüs değildir. Gerçek bir uygulama gibi gözüken zararlı bir program türüdür.
- Trojan kendini çoğaltmaz ama virüs kadar yıkıcı olabilir.
- Truva atı bilgisayarınıza güvenlik açığı oluşturur ki bu da zararlı programların, kişilerin sisteminize girmesi için bir yol açar.
- Bu şekilde kullanıcıların kişisel bilgileri çalınabilir. Yani aynı tarihteki Truva savaşındaki olduğu gibi normal bir program zannettiğiniz Truva Atı, sisteminize girer ve Grek askerlerinin ordununun girmesi için

kale kapılarını içeriden açması gibi zararlı yazılımların, hackerların sisteminize girmesi için bir güvenlik açığı oluşturur.

Solucan (Worm) Nedir?

- Solucanlar yerel sürücüde ya da ağda kendini tekrar tekrar kopyalayan bir programdır.
- Tek amacı sürekli kendini kopyalamaktır.
- Herhangi bir dosya ya da veriye zarar vermez ancak sürekli kopyalama yaparak sistemi meşgul eder ve performansı etkiler.
- Virüslerin aksine bir programa bulaşmaya ihtiyacı yoktur. İşletim sistemlerindeki açıklardan yararlanarak yayılırlar.

Adware Nedir?

- Genel olarak Adware, herhangi bir program çalışırken reklam açan yazılımdır.
- Adware internette gezerken otomatik olarak bilgisayarınıza inebilir ve pop-up pencereleri ile görüntülenebilir.
- Kullanıcıları oldukça rahatsız eden Adware tipi uygulamalar çoğunlukla şirketlerce reklam amaçlı olarak kullanılırlar.

Casus Yazılım (Spyware) Nedir?

- Casus yazılım, kullanıcının izniyle veya izni dışında bilgisayara yüklenen ve kullanıcı, (örneğin webde gezdiği sayfalar, vb.) ya da bilgisayar hakkında bilgi toplayıp bunları uzaktaki bir kullanıcıya gönderen bir program türüdür.
- Ayrıca bilgisayara zararlı yazılımlar indirip yükleyebilir.
- Adware gibi çalışır ama çoğunlukla kullanıcı başka bir program yüklerken onun bilgisi dışında, gizli bir biçimde yüklenir.

Spam Nedir?

- Aynı mesajdan çok sayıda göndererek bir mail adresini, forumu vb. boğmaya spam yapmak adı veriliyor.
- Spamların çoğu reklam amaçlı oluyor ve kullanıcıların isteği dışında posta adreslerine gönderiliyor.

Bilgisayar Virüslerinden Korunma Yolları

1. Bilgisayara antivirüs programı kurulmalıdır.
2. Antivirüs programları sürekli güncellenmelidir.
3. Bilgisayara dosya yüklerken mutlaka virüs taramadan geçirilmelidir.
4. Tanımadığımız kişilerden gelen e-postalardaki iletiler kesinlikle açılmamalıdır.
5. İnternet'ten download edeceğimiz (indireceğiz) her dosyaya virüs testi uygulayın

BİLİŞİM SUÇLARI ve ALINACAK TEDBİRLER

Bilişim Suçu: Bilgisayar, çevre birimleri, pos makinesi, cep telefonu gibi her türlü teknolojinin kullanılması ile işlenen suçlardır.

Kullanıcı Hesapları İle İlgili Suçlar

- ❖ Bir kişiye ait e-posta veya kullanıcı bilgilerini ele geçirmek, değiştirmek veya silmek.
- ❖ Bir kişi veya kurum adına sahte e-posta/profil/hesap oluşturmak.
- ❖ Bu sahte hesapları kullanarak çeşitli paylaşımlar yapmak.

Web Sayfaları Kullanılarak İşlenen Suçlar

- ❖ Başkalarının adına web sayfası hazırlamak ve bu web sayfasının tanıtımı amacıyla başkalarına e-mail ve mesaj göndermek ve bu mesajlarda da mağdur olan şahsın telefon numaralarını vermek.
- ❖ Sahte alışveriş siteleri kurarak kullanıcıları dolandırmak.
- ❖ Satışı yapılan ürünlere ait yanlış bilgiler verme.
- ❖ Müşteriye vaat edilen ürün yerine farklı ürün göndermek.
- ❖ Sosyal ağlar, forum ve video sitelerinde başkasına ait fotoğraf, video veya eserleri izinsiz paylaşmak.
- ❖ Devlet karşıtı gruplara ait içerikleri yayınlamak/paylaşmak.
- ❖ İnternette alışverişte kullanıcıların kredi kartı bilgilerini ele geçirmek.

Bilgisayarı veya Bilgileri Ele Geçirerek İşlenen Suçlar

Başkasına ait bilgisayara, ağa veya sisteme izinsiz girmek, bilgileri kopyalamak, silmek veya değiştirmek.

Lisansız Yazılım ve İçeriklerin Kullanımı İle İlgili Suçlar

Telif hakkı ile korunan yazılım, dosya, resim, fotoğraf, müzik, video klip ve film dosyalarını izinsiz indirmek, paylaşmak, tamamını veya bir kısmını kullanmak.

Çevrimiçi İletişim Sırasında İşlenen Suçlar

Sosyal ağlar, sohbet siteleri, forumlar gibi kullanıcıların birbirleriyle iletişim kurdukları sitelerde kişi ya da kuruluşa hakaret, küfür etmek veya aşağılayıcı ifadeler kullanmak.

Kredi Kartı, Kontör/TL Dolandırıcılığı

- ❖ Telefon, e-posta ve çeşitli iletişim araçları kullanarak kişilerden kredi kartı bilgileri istemek.
- ❖ Tehdit veya şantaj yoluyla çeşitli hesaplara TL veya kontör yüklenmesini istemek.

Bilişim Suçlarına Karşı Alınabilecek Tedbirler

- ❖ Lisanssız yazılımlar ve içerikler (müzik, resim, fotoğraf video vs.) kullanmayın.
- ❖ Çeşitli yollarla kırılmış, içeriği değiştirilmiş veya güvenilir olmayan yazılımlar yüklemeyin.
- ❖ Bilgisayar sisteminizi korumaya yönelik antivirüs, güvenlik duvarı gibi yazılımlar kullanın ve mümkün olduğunca güncellemelerini yapın.
- ❖ Kullanılan yazılımların en güncel ve sorunsuz sürümlerini temin etmeye çalışın.
- ❖ Telefon, e-posta vs. gibi yollarla sizden kişisel bilgilerinizi (ad, soyad, adres, telefon gibi), parolanızı ya da kredi kartı şifrenizi isteyenlere itibar etmeyin.
- ❖ Unutmayın hiçbir banka görevlisi size banka veya kredi kartı bilginizi sormaz!
- ❖ İnternet ortamında tanımadığınız veya şüphelendiğiniz kişilere kişisel ve özel bilgilerinizi vermeyin!
- ❖ Telif haklarıyla korunmuş içerikleri (müzik, film, oyun vs.) kesinlikle korsan olarak temin etmeyin, indirmeyin ve paylaşmayın!
- ❖ Başkasına ait bilgisayarı, interneti ve ağları izinsiz olarak kullanmayın, bilgileri silmeyin, değiştirmeyin veya kopyalamayın!

Kişisel Şifreler İle İlgili Öneriler

- ❖ Kişisel şifrelerini kesinlikle en yakınınız olsa dahi kimse ile paylaşmayın!
- ❖ Tüm hesaplarınızda aynı şifreyi kullanmayın!
- ❖ Şifrelerinizi hiçbir yere not etmeyin!
- ❖ Şifrelerinizi belirli aralıklar mutlaka değiştirin.

- ❖ Şifrenizi sosyal ağlar, sohbet yazılımları, siteler vs. aracılığı ile kimseye göndermeyin!
- ❖ Şifreler dışında daha güçlü giriş yöntemleri destekleyen bir sisteminiz varsa kullanın. Örneğin, parmak izi, yüz veya ses tanıma özellikleri.

Güvenli Şifre Oluşturma

- ❖ Şifrelerinizde kişisel bilgilerinize yer vermeyin. Örneğin, adınız, doğum tarihiniz veya kimlik numaranız.
- ❖ ali1999, 32423526655, 1986 gibi
- ❖ Şifrenizde ardışık sayılar, harfler kullanmayın. Örneğin, 123456, 1234, abcd gibi.
- ❖ Tahmin edilmesi kolay yanyana bulunan tuşları kullanmayın. Örneğin, qwerty, asdf gibi.
- ❖ İl, İlçe ve bulunduğunuz yer ile ilgili isimler seçmeyiniz
- ❖ Şifreniz en az 7 basamaklı olsun.
- ❖ Mümkün olduğunda aşağıdaki karakterlerden içersin.
- ❖ Büyük/küçük harf (A,a...Z,z)
- ❖ Rakam (0-9)
- ❖ Noktalama (.,; gibi)
- ❖ Özel karakter (-!+ gibi)

BUNLARI UNUTMAYIN!!!

- ❖ İnternet ortamında işlediğiniz suçlardan dolayı evinize kadar takip yapılabilir.
- ❖ Bilişim suçları hakkında yakınlarınızı mutlaka uyarın.
- ❖ Bir bilişim suçundan dolayı mağdur olursanız mutlaka 155 Polis İmdat Hattına veya 155@iem.gov.tr adresine ihbarda bulunun!

©©©©TELİF HAKKI NEDİR ? © © © ©

Telif hakkı, herhangi bir bilgi veya düşünce ürününün kullanılması ve yayılması ile ilgili hakların, yasalarla belirli kişilere verilmesidir. Kısaca, orijinal bir yapıtın, eserin kopyalanmasına veya kullanılmasına izin vermeme hakkıdır.

Telif hakkı, genellikle belirli bir süre için geçerlidir. Sembolü çember içinde bir "C" harfidir, © harfi üzerinde bulunduğu yapanın telif haklarının korunduğunu belirtir ve İngilizce "copyright" kelimesini ifade eder.

E-POSTA HESAPLARI VE ANINDA MESAJLAŞMA YAZILIMLARI

E-Posta Nedir?

- ❖ E-posta; günlük yaşamdaki mektubun elektronik ortamdaki karşılığıdır.
- ❖ **E-posta**, internet üzerinden gönderilen dijital mektuptur.
- ❖ Daha çok İngilizce karşılığı olan "e-mail" olarak karşımıza çıkar.

E-Posta Adresi Nedir?

Mektup adresimizin elektronik ortamdaki karşılığıdır.

epostahesabim@mynet.com.tr

E-posta
kullanıcı adı

Hizmet veren
kuruluş

E-Posta Adresi yazarken Dikkat Etmemiz Gereken Kurallar :

- ❖ E posta adreslerinde Türkçe karakterler(ı,ö,ü,ş,ç,ğ) kullanılmaz.
- ❖ E- posta adreslerinde büyük harf kullanılmaz
- ❖ E-posta adresi yazarken boşluk kullanılmaz

Nasıl E-Posta Adresi Alırım?

E-posta adresi almak için yapmanız gereken tek şey hizmeti veren kurum veya kuruluşun sitesine girip başvuru formuna gerekli bilgileri girmek...

E-Posta Servisleri

- ❖ Outlook(eski adıyla Windows Live Mail (Hotmail))
- ❖ Gmail
- ❖ Yahoo
- ❖ Mynet
- ❖ Yandex

E-postanızı ne amaçla kullanılır?

1. Bilgisayar ağlarının oluşturulma nedenlerinden biri, **kişilerin**, bir yerden diğerine (hızlı ve **güvenli** bir şekilde) elektronik **ortamda** mektup **gönderme** ve haberleşme isteğidir.
2. E-Posta (elektronik posta, e-mail, electronic mail), bu amaçla kullanılan servislere verilen genel addır.

E-POSTANIN AVANTAJLARI

- ❖ Posta kutumuza gelen mesajlarda dünyanın her yerinden erişebilme.
- ❖ Gönderilen postaların birkaç saniye içinde karşı tarafa ulaşması.
- ❖ Geleneksel posta işlemlerine göre çok daha az maliyeti olması.

E-Posta Gönderme

Alıcı ya da Kime (To): İletiyi göndereceğimiz kişinin e-posta adresinin yazıldığı kısımdır. İletinin kime yolladığını gösterir. İleti bulunağının arasına "," virgül koyarak birden fazla kişiye yollamak olanaklıdır.

Bilgi / Karbon Kopya "KK" (CC, CarbonCopy): Aslen gönderilen kişiye ek olarak iletinin başka alıcılara gönderilmesini sağlar. İleti buraya yazılan kişilere doğrudan hitap etmemektedir, ileti bu kişilere bilgilendirme amacı ile yollanmıştır.

Gizli Karbon Kopya "GKK" (BCC, BlindCarbonCopy): Kapalı Karbon Kopya olarak da bilinir. Buraya yazılan alıcılar iletide **gözükmez**. Etik olarak birçok kişiye gönderilen gayri resmi iletiler için bu alanın kullanılması uygun düşer. Bu tür alıcı gizleme yığın iletibe (spam) karşı da koruma sağlar.

Konu (Subject): İletinin içeriğini özetleyen kısa bilgidir.

Ek (Attachment): Yazıya ek olarak yollanan dosyalardır. Ses, resim, video, yazı başta olmak üzere birçok değişik formatta dosya eklenebilir

Yanıtlama (Reply): Belli bir kişiden gelen iletiyi yanıtlamak için kullanılır. Alıcı kısmına otomatik olarak ileti yollayanın adresi alınır. En çok kullanılan fonksiyonlardan biridir.

Yönlendirme/İlet (Forward, Fwd): Gelen bir iletinin bir başka kişiye aynen iletilmesini/yönlendirilmesini sağlar.

Anında Mesajlaşma Yazılımı nedir?

- ❖ Anında mesajlaşma yazılımları; aynı anda çevrimiçi (online) olan kişiler arasında eş zamanlı iletişim sağlayan, ses,dosya ve görüntü aktarımına olanak veren yazılımlardır.
- ❖ Örneğin; Skype (eski ismiyle MSN Messenger)(Outlook Hizmetidir.)
- ❖ Yahoo Messenger(Yahoo hizmetidir)
- ❖ GTalk(Google Hizmetidir.)

BİLGİSAYAR AĞLARI

Ağ(Network): Bilgisayarların birbirlerine bağlanmasıyla oluşan yapıya ağ denir.

BİLGİSAYAR AĞLARI NEDEN KULLANILIR?

- Bir bilgisayar ağı kurmanın en temel nedeni ağdaki bilgisayarlar arasında **iletişim** kurmaktır.
- Örneğin, ağ üzerindeki bir bilgisayarda yer alan müzikleri ağdaki diğer bilgisayarlar çalabilir.
- Bilgisayar ağlarına şu sebeplerden dolayı ihtiyaç vardır:
- Dosya paylaşmak.
- Yazıcı, tarayıcı gibi donanımları paylaşmak.
- Birbirleriyle iletişim kuran yazılım, oyun vs. kullanmak.
- İnternet hizmeti gibi çeşitli servisleri paylaşmak.
- Ağ üzerinden cihazların kontrolünü ve yönetimini sağlamak.

3 Çeşit bilgisayar ağı vardır.

1)Yerel Alan Ağı(LAN(LocalArea Network)): Birbirine yakın mesafedeki bilgisayarların bir kablo ve ethernet kartı aracılığıyla bağlanmasından oluşan bilgisayar ağlarıdır.

Fiber optik kablo ile maksimum 2 km mesafedeki bilgisayarlar birbirine bağlanabilir.

2)Metropol Alan Ağı (MAN): İçerisinden birden çok Yerel Alan Ağı barındıran, bir üniversite kampüsü, büyük bir işyeri, şehri veya bölgeyi kapsayan ağ türüdür.

Örneğin bir ildeki tüm bankaların farklı şubelerinin bilgisayarları Metropol Alan Ağı ile birbirine bağlıdır.

3)Geniş Alan Ağı(WAN(WideArea Network)):Coğrafi olarak uzak mesafelerdeki bilgisayarların birbirine bağlanması için kullanılır.

Örneğin iki şehir arasındaki bilgisayarlar ya da iki ülke arasındaki bilgisayarlar bu ağ ile birbirine bağlanır.

İnternet bir geniş alan ağıdır.

Yerel Alan Ağı kurmak için gerekli olan birimler

- ❖ Ethernet Kartı
- ❖ Ağ kablosu
- ❖ Switch (İkiden fazlaysa bilgisayar kullanılır)

İnternete bağlanmak için gerekli olan birimler

- ❖ Ethernet Kartı
- ❖ Ağ Kablosu
- ❖ Modem
- ❖ Telefon Hattı
- ❖ Gerekirse Switch

İnternet: Dünya genelindeki bilgisayar ağlarını ve kurumsal bilgisayar sistemlerini birbirine bağlayan elektronik iletişim ağıdır.

IP Adresi

- Ağa bağlı her bilgisayara verilen numaradır. Noktalar ile ayrılarak yazılır. Her hanede 0-255 arası rakam bulunur,
- Örneğin; 192.168.1.1 veya 10.0.0.2 gibi...

WLAN (Wireless LAN)

- Kablosuz bağlantı ile kurulan yerel ağlardır.
- Kablosuz bağlantının mesafe sınırı küçük ağlarda 50-100m; büyük ağlarda ise 1-10km arasında değişmektedir.

İnternet Adresleri

İnternet adresleri <http://www.gazi.edu.tr> gibi başlangıç, adres ve uzantıya sahiptirler.

http:// :HypertextTransfer Protocol

www :World WideWeb (Geniş dünya ağını ifade ediyor)

gazi: sitenin adının bulunduğu bölümdür

.gov : Site türünü belirler

.tr : Ülke kısaltması

Ülke Kısaltmalarına Örnekler

.uk : İngiltere

.jp : Japonya

.cn : Çin

.de : Almanya

.fr : Fransa

.us veya uzantısı yoksa ABD'ye ait adrestir.

Uzantıya Göre İnternet Adresi Türleri

.com : Commercial (Ticari amaçlı)

.net : Network (İnternet Servis Sağlayıcısı)

.gov : Government (DevletKurumları)

.org : Organisation (Vakıf-Organizasyonlar)

.edu : Education (Üniversiteler)

.k12 : İlkokul, Ortaokul ve Liseler

.mil : Military (Askeri Siteler)

.info : Information (Bilgi)

.tv : Television (Televizyon)

İnternet Tarayıcı (Browser)

İnternet sitelerini bilgisayarımızda görüntülemek için kullandığımız programlardır.

- Günümüzde en çok kullanılan tarayıcılar:
 - ❖ *Internet Explorer (Microsoft)*
 - ❖ *Firefox (Mozilla)*
 - ❖ *Chrome (Google)*
 - ❖ *Safari (Apple)*
 - ❖ *Opera (Opera Software ASA, Norveç)*
 - ❖ *Yandex*

İnternette İletişim Yolları

1. Sosyal Paylaşım Siteleri
2. Sohbet Programları
3. Blog Siteleri
4. E-posta (e-mail)
5. Forum Siteleri

Fare Kullanımı

Fare, avuç içinde tutulan, hareketleri ekrandaki imlecin hareketlerini kontrol eden, bilgi giriş aracıdır. Farenin modeline göre üzerinde bir veya daha fazla sayıda tuş ve tekerlek bulunabilir. Farelerde genel olarak iki tuşu ve ortada tekerleği vardır.

İmleç: Farenin ekran üzerinde nerede olduğunu gösterir.

Tuşların Görevleri

Sağ tuş:

- Tıklanılan yer ile ilgili seçenekler penceresini çıkarır.

Sol tuş:

- Seçme işlemi yapar
- Onaylama işlemi yapar
- Sürükleme işlemi yapar
- Programları, dosyaları ve klasörleri açar

Tekerlek:

Genelde açılan sayfaları aşağı yukarı doğru kaydırmak için kullanılır.

Fare ile yapılan işlemler

Tek tıklama: Farenin sağ veya sol tuşuna bir kere basma işlemine denir.

Çift tıklama: Farenin sol tuşuna artarda iki kere basma işlemine denir.

Tut Çek Bırak (Sürükleme) İşlemi: Bir nesneyi bir yerden başka bir yere taşıma işlemine denir.